

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Tečaj IX.

V Ljubljani 13. listopada 1856.

List 46.

Petje v naših ljudskih šolah.

(Poleg pomenkov ob učeniškem shodu na Verhuiki spisal P. Hieinger).

Vsih vzrokov in dobičkov, iz katerih naj se petje v naših ljudskih šolah uči in vadi, ni potreba iz noviga povzeti; lepo so bili že to leto (t. 1856 l. 24. 25 in 26) v Zgodnji Danici razloženi. Še poseben vzrok pristaviti pa ne bo odveč, tega namreč, de je s pevskim ukam pri šolski mladosti našimu slovenskimu ljudstvu kaj ustrezno; zakaj Slovenci so vselej radi peli, in pojejo se vedno radi.

Slovenski narod je že kdaj rad pel. Mnogo starih svetih pesem se nahaja med našim ljudstvom, kar je gotovo pričevanje, de je bilo petje že kdaj med njim močno čislano. Sicer je zgodovina slovenskiga naroda za starji čase zelo temna, in učeni možje niso še edine misli o tem, de bi bil staroslovenski jezik naraven prednik novoslovenskiga; iz svetih pesem, ktere se nahajajo med tistimi Slovani, kteri obhajajo Božjo službo po Cirilovim obredu, se tedaj sklepi na petje naših daljnih dedov ne morejo z gotovostjo delati. Za priliko naj bo vendar staroslovenska pesmica tukaj pristavljena:

„Carju nebesnago jagože pojät voji angelskii:
Hvalite i preveznosite v vsja veki.
Pomošti jaže od tebe trebujuščija ne prezri. Devo!
Pojuščija i preveznosjaščija tja v veki.
Nemoženije duši mojeje izcellajęši i telesnija boleznj. Devo!
Da tja proslavlju čistjaja v vekj.“

V tej pesmi kakor tudi v drugih staroslovenskih se ne more razločiti ne pesniško merilo ne rima; rime ali soglasja končnih zlogov v pesniških versticah v starih slovenskih pesmih ni bilo doma, rima je le posnetek iz navade drugih narodov. Pa naj ostane staroslovensina v strani; sedanji slovenski narod se ohranjuje svete pesmi, ktere so gotovo po štiri sto let stare, in lahko še več. Pričevanje za to stran nam dajeta dva naših rojakov, kterih sicer ni vprašati, kar sveto vero zadeva^{*)}, se jima pa sme verjeti, kar stare reči, in zlasti petje tiče; to sta namreč Truber in Dalmatin. Ona sta, de bi novo vero Slovincam bolj prikupila, vse nauke spravila v pesniško podobo; celi Truberjev katekizem, na svetlo dan l. 1567 in 1584, namreč obsega gole pesmi, pri vsaki stoji tudi ime pesnika, ki jo je zložil; vmes pa je tudi več pesem s pristavkam „stara slovenska pesem“, in te stare pesmi so take, kakoršne so tudi še zdaj znane med našim katoliškim ljudstvom. So pa te le:

Stare deset zapovedi (vetus Slavorum decalogus):

Kdor hće Bogu služiti.
Ta ima ohraniti
Te deset zapovedi.“

*) Bila sta namreč odpadnika od katoliške vere k Lutrovi zmoti. Vred.

Stara Božična pesem (po lat. „Dies est lactitiae“):

„Tu dan je vsiga veselja.
Devica je rodila
Tega Sina Božjiga.“

Stari pasijon (po lat. „Patris sapientia“):

„Kristus naš odrešenik.
Brez greha pravi človek.
Vlovljen bil o polnoči.“

Stara Velikonočna pesem:

„Jezus je od smerti vstal
Od svoje britke martre.“

Stara pesem od sv. Duha:

„Pridi k nam Bog ino sveti Duh,
Napolni serca tvojih vernih ljudi.“

Ako so te pesmi v sredi šestnajstiga stoletja že za stare štete, se jim gotovo še sto in še več let sme primerjati; zares je ta reč spomina vredna za slovensko petje. Ravno tako stara ali pa še stareji je nekdanja Božična pesem (poleg lat. „Puer natus“):

„Je eno dete rojeno
Noter v mestu Bethlehem.“

Starost te pesmi se zlasti s tem spričuje, de nima skorej nobenih rim, razun kar jih je samo po sebi našleto, in de je Dalmatin po enaki meri novo zložil, ker mu stara ni bila všeč; pomniti je namreč, de v Truberjevih bukvah so pristavljeni tudi stari napevi po šegi cerkveniga korala. Razun imenovanih pesem se ondi nahajajo še tri druge lepe pesmi brez pesnikoviga imena, ktere so po svojim obsežku katoliškiga izvira saj iz šestnajstiga stoletja, in sicer Adventna, precej dobro merjena:

„Hvala bodi Bogu vsakeas.
Ker se je sam smilil čez nas.
Nam poslal Sina svojiga
Od večnosti rojeniga.“

Potem tolaživna pesem:

„Kaj zaluješ serce moje,
Kaj se kumraš in skerbiš
Za posvetno blago?
Zaupaj ti svojimu Bogu,
Kir je stvaril zemljo in nebo.“

In še pesem za pomoč zoper Turke, kaj lepa:

„O ti mogocni večni Bog.
Naš oče ljubeznivi!
Keršanstvo vpije iz nadlog,
K tebi Bog milostivi!
Ne zapri nam gnade tvoje.
Ker spoznamo grehe svoje.
V kterih smo mi stali.“

Za tem, kar je do slej znano, nar starjim pričevanjem od nekdanjiga pobožniga petja med Slovenci, naj sledijo pozneje zbirke slovenskih svetih pesem. Evangeljske bukve, ktere je leta 1612 na svetlo dal goreči škof Tomaž Khrön, še ne obsegajo nobenih pesem; izdaja l. 1670, ktero je oskerbel slavni Dr. Schönleben, ima v sebi že dve stari Božični pesmi, staro Velikonočno in Binkoštno in od deseterih zapoved, in še dve od Matere Božje: „Poslan je angel Gabriel“, in „O ti Devica Mati Marija!“ Več pesem

še obsegajo izdaje evangelijev in listov od l. 1730, 1742 in 1754. Pesem „Zalostna je Mati stala“ že stoji v Bratovskih bukvicah M. Kastelica od l. 1678.

Misijoni, ali duhovne vaje za ljudstvo, ki so bile v pretečenim 18. stoletju med slovenskim narodom močno v navadi, so rodili tudi mnoge misijonske bukvice, polne svetih pesem, zlasti od sv. maše, od pokore in poslednjih reči, zraven obsegajo še napeve. Sicer tiste pesmi niso vse izvrstne, vendar so bile prav pripravne, serca buditi za poboljšanje življenja. Med temi bukvicami so znane: „Katališ kersanskiga nauka pesmi“ (v gradu 1729); pesem „Miserere, miserere, usmili Bog se čez mene“ je pač pripravna še zdaj serca mečiti. Dalje „Misijonske bukvice P. Primaža Klemenčiča“ (v Ljubljani 1750); „Pesmi in molitve za misijon“ (neznaniga leta). K tem so se pridružile Romarske bukvice s Križne gore, ki sicer niso bile posebne pesniške vrednosti, pa dobriga kersanskiga duha, in se zdaj niso pozabljene, in sicer „Romarske bukvice“ (v Vidmu 1757), in „Romarsko drugo blago“ (v Vidmu 1770). Posebno pripravne, serca k pobožnosti vnemati, pa so bile bukvice „Osemšestdeset svetih pesem“ (v Vidmu 1770, potem še v Ljubljani 1783, in v Kranji 1795), v poznejih izdajah so še pridjane normalne mašne pesmi; sedanjemu času bi sicer te pesmi skozi in skozi ne zadoštvale, za svoj čas pa so bile močno čislane. Nar novejši zbirka starih slovenskih svetih pesem je G. Majerjeva „Pesmarica cerkevna“ (v Celovcu 1846); dosti lepih starih drobtin je skupaj spravila, in jih obvarovala pozabljenja; res da pesniške mere niso povsod doma v tih pesmih, vendar jim ne manjka pesniškiga in zraven pobožniga duha.

Razun svetih pa so med slovenskim narodom še druge stare pesmi znane, ktere tudi dalje nazaj v prejšnje čase segajo, in od ljubezni do petja pri naših očetih pričujejo. Te pesmi so se sicer do slej le v spominu ljudstva ohranjemale, pa poslednji čas so v več zbirkah slovenskih narodnih pesem na svetlo prišle; in neki izmed naših rojakov je nekaj teh pesem na nemško pretolmačil, in jih tedaj tudi ptujcem dal v poskušnjo. Res je, da te zbirke narodnih pesem so bolj storjene za učene jezikoslovce,^{*)} in torej ne delajo razločka, ali je obsežek pesem primerjen pravemu kersanskemu duhu ali ne; vendar med mnogimi manj vrednimi pesmimi je ohranjeno marsiktero zlato zerno, ktero je vredno sponina, ker je domače blago in našemu narodu ljubo. Lepa pesniška povestica v kersanskim duhu je na priliko „Lambergar in Pegam“ (to de v tisti podobi, ki se začinja „Pegam dirja jaderno“); ta pesem sega po misli umnih mož v zgodbe tistih časov nazaj, ko so se kersanski junaki bojevali z neverskimi madžarskimi velikani, to je, v deseto stoletje; pesem sama je sicer mlajši, vendar se sme šteti med nar. starji slovenske, kar jih je znanih. Mnoge med ljudmi znane pesmi so prijetne legende, to je, pobožne bolj po pesniški domišlji izobražene pripovedi; take so „ajdovska deklica Jezusa iskaje“, „zapušeni bolnik“, „Marija in mornar“, „potop na jezeru“, „od Dobrove“, „sv. Valentin“, „sv. Barbara“, „sv. Marjeta“, „sv. Katarina“. Druge take pesmi so lepe prilike verskih skrivnost, kakor „tri rožice“, „koledniška“ „Marija spleta venček zlat“, ali „ptičica priletela iz dežele Indije“, ali „Luka s smertjo“. Druge so zopet pripovedi iz časov turških vojsk, v katerih je bila zlasti Krajnska dežela hudo zadeta, so se pa njeni junaki tudi serčno borili s sovražnikom; od tod so pesmi „Dunajska zapertija“, „baron Ravbar pred Siskam“, „Bucharjeva otroka“, „Skolastika“, in še druge. Nekatere imajo tudi kako nedolžno šalo v sebi, na pr. „ptičja svatovšina“; druge zadevajo kako pošteno veselico, na pr. „zenitna“. In take so še mnoge druge pesmi iz prejšnjiga časa, vse vse priče slovenskiga pevskiga duha. (D. sl.)

Potrebnost posebnih deklških sol.

Pogosto Danica prinasa popise ljudskih sol po Krajnskem, in polna radosti oznanuje dobro napredovanje tih dobrotnih naprav za poduk in boljši izrejo mladiga zaroda; vendar prijatelj malih nade polnih otrok bi še iz marsikteriga kraja rad kaj več slišal ali bral, ne sicer le drobnih popisov vsaktere šolske skušnje, temuč tukaj stan in obiskovanje že popred napravljenih sol, zlasti po mestih in terjih. Po mestih in terjih? bo kdo z nekakim začudenjem vprašal. Kaj pa de; sem ter tje bi se še potrebovala ktera boljši ali tudi nova šola. To potrebo so v nekterih krajih že spoznali, in so tudi napravili večji učilnice; tako ima Kočevje zdaj tudi poglavno šolo s štirimi razredi, in Vipava jo bo kmalo dobila, da se bo z Ljubljano, Loko, Kranjom, Kamnikom, Novim mestam, Idrijo in Postojno vred devetero taci sol na Kranjskim štelo. Taka šola bi utegnila še kterimu kraju na Gorenskim in na Dolenskim koristiti, na pr. obertnemu Teržicu, kjer otroci namesti četertiga razreda sploh tretjiga po eno leto več obiskujejo, ali vina bogatimu Kerskimu, da bi tista stran ne zastajala za sosednjo Štajarsko. Pa še nekih sol pomanjkuje po naši deželi, namreč posebnih deklških sol.

Med vsimi na Kranjskim le dve mesti gorenske strani imate prav vredni deklški soli, ki ste obe poglavni s štirimi razredi. Ljubljana je vedno hvalo dolžna za takošno napravo blagorodnemu Jakopu Šelenburgu in njegovi ženi Katarini Wolfsteterjevi, ktera sta l. 1702 za vstavo uršulinskiga samostana darovala 44.000 gold. in l. 1707 več vertov v ta namen kupila. Še tisto leto je prišlo prvih šestero nuns svojo prednico, M. Margarito Eleonoro, iz Gorice v Ljubljano, drugo leto se jim jih je še petero drugih pridružilo, da so zamogle šolo za mestne deklice po redu opravljati; stanovale so v najeti hiši, dokler jim mesto ni dalo poprejšnjiga plesisa za šolo in stanovišče. L. 1713 se je začel samostan zidati, l. 1718 pa lepa cerkev, ktera je bila potem l. 1726 blagoslovljena in l. 1747 posvečena; vse zidanje je bilo doveršeno l. 1748. Mnogo mnogo jih počiva v črni zemlji, in mnogo mnogo jih še živi v Ljubljani in drugod, ktere so se pri samotnih nunah učile potrebnih vsakdanjih vednost in pa pobožniga življenja; in število njih, ktere sedanje leta obiskujejo uršulinske šole v poglavnim mestu Kranjske zemlje, tudi ni majhno. Konec pretečeniga šolskiga leta se je štelo v tih solah 827 deklie skupaj, 727 v vnanji šoli, večjidel Ljubljančank in bližnjih kmetie, in kakih 50 ptujk med njimi, 100 pa v notranji šoli, večjidel ptujk iz raznih krajev, tudi iz drugih dežel. Prvi razred je bil tako napolnjen, da so se deklice mogle v dve stanici razdeliti; razun četertiga razreda je še neka-košin peti ali ponavljavni razred. Loka ima drugo poglavno deklško šolo, vedilo si jo je mesto takrat pridobiti, ko je bilo mnogo pobožnih minihov in nun po Kranjskim prisiljeno, svoje mirne stanovanja zapustiti. Namesti prejšnjih klarisarie, ktere so bile že l. 1351 v to mesto prišle, so si mestnjani l. 1782 sprosili nekaj uršulink iz Ljubljane, h kterim so se ostale klarisarie pridružile. Število vsih solarie je bilo konec tega šolskiga leta 327, v vnanji šoli 288 večjidel domačih deklie iz mestne in stare fare, in med njimi kakih 50 ptujk, v notranji šoli pa 39 samih ptujk, ne le iz Kranjske, temuč tudi iz drugih dežel. V obojih teh solah so se deklice razun navadnih šolskih reči učile tudi ženskih del in risanja, in nekaj se ptujih jezikov, zemljopisa, zgodovine in muzike.

Ali bi ne bilo primerno, da bi se ktero drugo kranjsko mesto imelo enako šolo? V Kamniku deklice ne morejo z dečki vred hoditi v šolo, ker ondi franciskani ves uk pri dečkih oskerbujejo; za deklice se tedaj trudi neka učenica, pa težko da bi sama zamogla toliko storiti, kolikor je potreba za mestne hcerke; v Idrii posebna učenica

*) Vender pa sploh vsim na prodaj, torej toliko bolj napačno, da neprimerno ni izpuščeno. Vred

deklice vadi za prvi razred, dalje morajo pa z dečki vred v šolo hoditi. V Novim mestu, kjer imajo tudi frančiškani šolo za dečke, je za mestne hčerke napravljena posebna dekliška šola; koliko razredov de obsega, nihče ne da na znanje, ali saj tri kot navadna ljudska šola, ali še toliko ne. Tukaj bi bila pač na svojim kraji poglavna šola s štirimi razredi, de bi si mestne hčerke in druge dolenske deklice kaj obilnišiga poduka zamogle dobiti, zakaj do Ljubljane ali do Loke jih pošiljati, je malokteri oče dosti bogat; mesto ima višji gimnazi za mladenčce, krožno sodnijo za pravde in hudodelstva, precej veliko zidanje za vojaštvo — za dobre matere prihodajiga zaroda, ali za pobožne device naslednjiga časa bi bilo pač prav tudi kaj več storiti. Pa kako je to mogoče, mesto ni veliko ne bogato? Morebiti lažje, kakor bi kdo mislil. Iz razvalin mnogih cerkev in pobožnih naprav — od cerkve sv. Katarine, sv. Jurja in bolniške kapelice ni sledu, cerkev sv. Antona je tergovska shramba, cerkev sv. Jožefa s kapucinskim samostanom je vojaška založnica — je mestu ostalo še celo zidanje tega samostana s cerkvijo in vertam vred. Ko bi se kteri dobrotniki dobili, ko bi dobrotljivi cesar tisto poslopje blagovolili zopet mestu podeliti, in bi se privabile šolske sestre, ali še bolje usmiljene sestre; ali bi se ne dalo kaj več napraviti za poduk in izrejo ženske mladosti? Na Tirolskim imajo usmiljene sestre mnogo manjših podružnic ali filijal po mestih in terjih po deželi; tudi pri nas bi se utegnilo kaj tacega v prid obrniti.

Posebno dekliške, in saj kot navadne ljudske vredene šole pa so — se smé po pravici reči — čedalje bolj neogibljiva potreba za vse večji mesta in terge, zlasti kjer so poglavne šole, in to sicer iz dveh tehtnih vzrokov, zavaljo boljšiga napredovanja otrok v poduku in zavaljo njih pravnišiga obnašanja. Kar tiče napredovanje otrok v učenju, bi kdo mislil, de nasprotno prizadevanje med dečki in deklicami, kteri de bodo več in bolje znali, bo té in une k obilnišimu pospehu naganjalo. Pri tej misli pa je premalo ozira na lastnijo obojiga spola; ko se otroci začenjajo sebe bolj zavedati, stopi na dan nekako nasprotno zaničevanje, in saj bolj previdni se sramujejo z drugim spolom v šolo hoditi, kar je dobro znamnje, in to tudi ne služi ravno v večji pospeh vednosti in učenosti. V mnogih krajih, na pr., na Verhniku, na Dobrovi, na Brezovici, kjer so v nedeljski šoli ločili deklice od dečkov, in té učijo zjutraj, une popoldne, se je pokazalo bolj obilno obiskovanje nedeljske šole in bolj veselo napredovanje; zdaj nas ni sram, pravijo dečki in deklice na ravnost. Tudi ravnanje učeniškovo ne more biti enako pri vsakterim spolu; z dečki mu je delati bolj na ravnost, bolj resno in tudi bolj oestro, v marsikterih rečeh jim bo hitreje zamogel dati kak razumek; z deklicami mora iti vse bolj po lahnum, sicer resno vender bolj po mehkim, in večkrat jim bo kak razumek težji šel v glavo. Posebno pri večjim številu učencev in učenk, to je ravno po večjih mestih in terjih, bo učenik gotovo težje čutil ta razloček; učenica pa, ki se bolj primerja otrokam svoje enakosti, in ima pri njih bolj podobo ljubljene matere, bo veliko lažje pri njih ravnala. Verh tega jih bo učenica zamogla tudi v potrebnih ženskih delih vaditi, kot v šivanji, pletenji; zamogla jim bo potama tudi druge poduke za gospodinjstvo dajati. (K. sl.)

Misijonske naznanila

prečastitiga gospoda Provikarja Dr. Ignacija Knobleher-ja do kardinala Franzoni-a, vodja v rimski propagandi.

(Dalje.)

Tudi to leto se mi je primerno zdelo, z misijonom med Barjani tako nadaljevati kakor lansko leto, in Gospod je oblagodaril in blagoslovil tudi takrat naše prizadevanje. Vsak dan je prihajalo nekaj keršencev, in so dali zadosti

opraviti meni in mojemu častitimu tovaršu, gosp. Antonu Ueberbacher-ju, mladimu duhovnu iz Tirolskiga. Sprejemal sim veči in odrasene, pa tudi male. V praznik sv. Petra in Pavla so bili nekteri nar bolj podučeni pripravljanci keršeni, v osmini tega praznika so nasledovali drugi, tako de sim pri svojim odhodu zamogel nad trideset novih kristjanov, in nad trikrat veči število pripravljancev vsake starosti, spola in stanú zgorej imenovanimu misijonarju zročiti, in med poslednjimi so hišni očetje in matere, ktere Gospod po njih lastnih sinovih kliče k prerojenju v sv. kerstu.

Zraven podučevanja v keršanskim nauku sim imel o svoji pomudi v Gondokori tudi z nadaljno izdelavo misijoniša opraviti. Poglavitno lice proti severu je bilo skorej popolnoma dodelano iz rudečih opék, prihodnjo pot upam, de bom dokončal oddelek zahodnje strani proti vodi. — De bi se Božja služba bolj slovesno in častitljivo v obliči nove občine opravljala, sim bil zares srečen, de sim zamogel za kapelo zapustiti fisharmoniko in organista, de orgla k sv. maši, k litanijam in blagoslovu z Najsvetejšim ob nedeljah. — Naj lepsi olepsava tega misijona so trije lepi zvonovi, vlti v Ljubljani za misijon presvete Marije Device v Gondokori, in so bili to leto z veliko slovesnostjo na svoje mesto spravljani. Kako veselo so bili ondodni domačini ginjeni, ko so pervikrat zaslišali čiste glase, ki so z znatne višave oznanovali praznik Marije Device, imenovane „Pomoč kristjanov“, 21. vel. travna. (Eniga tih zvonov je napravil za vse dobro vneti Semiški kaplan, g. J. Volčič. Vr.) Odsihmal se je lice te zemlje vidno spremeniło; zvonovi imajo povsod veliko moč do sere kristjanov, jih zbudujejo k pobožnosti ter jih prijazno vzdigujejo k obnožju nebeškiga sedeža; in takó njih poprej se nikoli ne slišani glas tudi zamureca v srednji Afriki naj globokejši v serece gane, ki včas po cele dni delec pride, de bi slišal te ptuje pa njemu tolikanj prijetne glase. Ob zoru, opoldne in ob solnčnim zahodu oznanujejo zvonovi našim vernikom in drugim bližnjim, de je čas „angeloviga česenja“, in že jih je na polji, na paši in na čolnu sredi reke srečati, ki se o zvonilu zaznamujejo z znamenjem sv. križa, sklenejo roke na persih, povzdignejo serece proti nebesam in govore besede, ktere naša sveta in preljuba mati sv. katoliška cerkev vse svoje otroke moliti uči, naj si bodo kjer koli raztreseni po svetu. (D. sl.)

M i s i j o n .

Iz Lipnice na Štajarskim, (dalje). Zvezde misijona so bile: Slovesna prošnja pred sv. Resnjim telesam, prenašanje misijonskiga križa in poslednja pridiga. Slovesno prošnjo za odpušanje je govoril O. Smude pred sv. Resnjim telesam, pred kterimi so vsi duhovni s prizganimi svečami stali. Pred prošnjo je bila verska pridiga od sv. Resnjiga telesa, pri kteri je pridigar govoril tudi od mnogotere nečasti, ki se temu presv. zakramentu dela. Ko je več sort taceh nespoštovanj naštel, so se vsi na kolena vergli, naj svetejši Zakrament je bil odgernjen, po tem je v imenu pričujočih duhovnov, farmanov in tudi v svojim lastnim imenu klečeč za odpušanje prosil ter klical in klical za usmiljenje in še usmiljenje zavolj mnoge storjene nečasti. To je bilo djanje, kteriga nikoli ne bom pozabil, obilne solze so tekle, vse po cerkvi je zdihovalo, in zdihovanje se je porasu spreminilo v glasen jok, nobeno oko ni ostalo suho; zanesljivo so tekle vmes tudi solze resničniga obžalovanja, skesanja ali grevenge, zakaj pri misijonu so trenutki, ki človeka čisto premagajo in ga na vse druge misli obernejo, kot je poprej bil. Iz skušnje to vem.

Prav slovesno je bilo tudi prenašanje sv. križa poslednji dan, 28 černo obdečenih mladenecv ga je neslo med nar veči slavo iz samostana k farni cerkvi, kjer je bil postavljen. Pri prenašanju so sli za tepe ovencanum križem duhovni, s pričujočnostjo gosp. infuliraniga prosta in g. Strauss-a, dekana iz Strassgang-a, ki je sklepno opravilo

opravljal, je bila slovesnost mnogo povikšana. Ko je bil križ nekako opoldne postavljen, so pričujoči duhovni pred njim molili.

Popoldne so bili blagoslovljeni roženkranci, križci, svetinjece, ki so jih ljudje seboj prinesli, kakor tudi postavljeni križ, vse z odpustki po papeževim pooblastenji. Po tem je imel O. Klinkowström sklepni govor od nebés. Zdaj pa je prišlo na versto slovó; pridigar se zahvali najpred g. dekanu za dano zaupanje in ljubeznjivo sprejetje, potlej opravljajočimu g. prostu in drugim duhovnam za radovoljno pripomoč, nato se poslovljuje z vsakim stanam posebej s posebno gniljivostjo. Zdaj se le se začne pravi jok, ženski spol je na glas zdihoval, tudi mi duhovni in drugi moški smo si pridno solze brisali, pridigar sam se je ustavil, solze so ga za čas premagale, sej tudi drugači ni moglo biti, ker kdor je bil tudi naj terdnjšiga srca, ga je moglo omečiti, ko je vidil množico 20 tavžent ljudi, ki so iz hvalezniga čutila tako obilne solze točili. Po pridigi je bilo sv. Rešnje telo iz cerkve ven na prosto preneseno, in g. prost je zahvaljeno pesem zapel. O, kakošne čutila so me obhajale, ko sim slišal, s koliko gorečnostjo je ta velika množica ljudstva: „Grosser Gott“ pela, ter s tavžent in tavžent glasovi Boga za dobrotni misijon hvalila. Ljubi prijatelj moj! misijoni imajo tehtne trenutke, v katerih se srce s silo izterga iz te nečimurne zemlje ter se Stvarniku poverne. Vse opravila so bile 1. vel. travna ob 4. popoldne dokončane; teržni predniki so po tem z več mestujani prišli v duhovnišnico in so se misijonarjem zahvalili za misijon. De je ljudstvo dobroto misijona zares spoznalo, se je kazalo pri odhajani misijonarjev, še tisti dan zvečer ob 5. so se namreč poslovili. Do 3000 ljudi jih je na kolodvoru čakalo, de bi se še poslednjič z njimi poslovili, in ko so hlaponi odhajali, tu je bilo kaj mahanja s klobuki in rutani, in jokanja, dokler jih ni ognjeni konj (na železni cesti) očem hvaležne množice odtegnil. Niso bile pa le samo ženske ali tako imenovane molitevne duše zraven, tudi moškiga spola je bilo obilno, vse je na kolodvor germelo, plemenitniki, uredniki, mestniari, kmetje itd., priljubljenim misijonarjem poslednji „Z Bogam!“ reč, iz česar se razodeva, de so bili do sere vsih ključ našli. Naj gotovši spričevanje, kako res zadovoljni de so bili farmani z misijonam, je to le: Desiravno so se pred misijonam stroškov bali in torej godernjali (se vé, de brez vzroka, ker dekan je bil namenil, vse sam plačati), so vendar po misijonu sami od sebe zbirke po občinah napravili, de bi g. dekana stroškov obhorovali, in kolikor se vé, je ena sama hiša v tergu dala 50 gold. To je konec lipniškiga misijona, ki je Klinkowström v sklepni govoru rekel, de zmed 106 misijonov, ki jih je on vodil, je bil ta nar številniši obiskovan. Obhajancev je bilo 9000, in ker ima lipniška duhovnja le 8000 duš, se vidi, de so se tudi ptujci misijona močno vdeleževali. (K. sl.)

Ogled po Slovenskim.

V Sent-Andreju, kakor „Salz. Kchztg.“ piše, so imeli 21. duhovni lavantinske škofije pod vodstvom vikšiga pastirja duhovske pogovore, v katerih so milostljivi škof pričujočim razložili, kakošne koristi de naj pastirski pogovori obrodjujejo, in kakó naj se ti zbori napravljajo, de bodo blagorni.

Razgled po kersanskim svetu.

Njih veličanstvo svitli cesar Francišk Jožef so za stolno cerkev v Speier-uvnovič 20.000 gold. darovali. — Iz Insbruka pišejo tirolski listi, de se je 1. t. m. gospod Olivieri ondi mudil. Spet je imel več zamurk seboj, jih po ženskih samostanih v odrejo oddajati. Vsih po njem od-

kupljenih število seže že blizo do 400. — 15. u. m. je v Briksen-u umerla 9 letna zamurka s prečudno veselostjo ter z zaupanjem v Odrašenika. — V Išlu je bil pod vodstvom O. Klinkowströma v prvi polovici uniga mesca ljudski misijon. Pri sklepni govoru sta bila tudi presvitla cesar in cesarica z ondotnimi udi cesarskiga dvora pričujoča. Četerť dan misijona je bil dvorni mojster saksonske kraljice vdove pri pridigah gg. misijonarjev tako ginjen, de je poslednjič dopolnil, kar je bil že davnej namenil, pred O. Klinkowströmam se je namreč odrekel krivoverstvu in je iz protestanstva prestopil v katoliško cerkev. — Iz Turina „Armonia“ prav pogosto razglasuje preklice tacih, ki so se zopercerkvenih postav in zatiranja samostanov vdeleževali, kateri se sklepajo z besedami: de želé vedno v naročji katoliške cerkve živeti in umreti. Lahko je misliti, de človeku, kateri le še malo vere ima, ni lahko od svete cerkve ločenimu živeti, še le hušji pa umreti. — Na Rusovskim je po naj novejšim številu 63 milijonov duš, med katerimi je samo razkolniškiga duhovstva nezmerno število 510.000. Pri nastopu Nikolajevim je bilo število 51 milijonov duš, iz česar se vidi, ako število tako rase, de bo v letu 1900 naraslo do 100 milijonov (Tirol. Bl.). Veliko nalogo ima bratovšina sv. Cirila in Metoda, temu ubogimu od sv. cerkve ločenimu ljudstvu spreobrnjenje sprostiti. —

Drobtine.

Koliko otroci premorejo. V Ameriki je bil neki oče od svete vere odstopil in k „fajmaurerjem“ potegnil. Lansko leto (1855) o misijonih slovečiga O. Weningerja so tudi njemu prigovarjali, de naj bi z drugimi možmi k spovedi šel, pa zastoj. Ga prosi žena, mu pritiskajo prijatli, ali vse nič ne zda. Nekiga jutra pa gredo vsi njegovi otroci skupaj k njemu v stanovanje, vzdignejo roke in pravijo: „Oče, imamo vas nekaj prositi!“ „Kaj bi radi otroci?“ — „Oče, pojdite vendar k spovedi!“ je bil njih odgovor. Ta ogovor je presunil očetovo srce. „Naj bo tedaj, ljubi otroci“, jim reče, „ker me vsi zato prosite, bom pa šel k spovedi.“ Zares se je spovedal, se odpovedal skrivni družbi ter se je zopet spravil s sveto cerkvijo. Dobre matere naj se iz tega učé, ako očetje svojih dolžnost ne spolnijo, naj jih spolnujejo saj one, in naj svoje otroke dobro zredijo, kateri utegnejo enkrat tudi nesrečnimu očetu k pokori pomagati.

• Misijonska ladija „zgodnja Danica“ je 40 stopinj dolga in v sredi 8 stopinj široka, kakor ranjki g. Pircher piše.

Mill darovi.

Za afrikanski misijon.

G. A. P. v S. 3 gold. —

Pogovori z gg. dopisovarci.

Gg.: J. K., J. B. in P. H.: Hvala!

Duhorske zadeve.

V ljubljanski škofii. Podfara Češnice v moravški dekanii je razpisana; prošnje za ujo do vis. e. k. deželne vladije se v 6 tednih od 6. t. m. v škofijski pisarnici oddajajo.

V lavantinski škofii. G. Prim. Kristof, fajmošter v Kloštru, je 18. u. m. umerl; g. Mih. Krofič je za namestovavca in g. Blaž Trunk za kaplana ondi odmenjen.